

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2019.gada 10.septembrī Nr. 6-1/1564

Valsts kontroliere E.Krūmiņai
lrvk@lrvk.gov.lv

Ministru prezidentam A.K.Kariņam
yk@mk.gov.lv

Par institūciju maksas pakalpojumiem

Tiesībsargs ir saņēmis vairākus iesniegumus, kuros privātpersonas norāda, ka iepazīšanās ar administratīvo pārkāpumu lietu materiāliem bija apgrūtināta, jo maksa par dokumentu kopiju izgatavošanu ir nesamērīgi augsta. Ministru kabineta 2013.gada 24.septembra noteikumos Nr.903 “Valsts policijas maksas pakalpojumu cenrādis” (turpmāk – Noteikumi Nr.903) noteiktā maksa par dokumentu kopiju un ierakstiem digitālajos datu nesējos ir ievērojami augstāka nekā identiska rakstura pakalpojumi citās valsts institūcijās.

No cilvēktiesību viedokļa raugoties maksas noteikšana par informācijas izsniegšanu var atturēt personu no iestādes rīcībā esošo datu pieprasīšanas. Minētais ierobežojums būtu uzskatāms par nesamērīgu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 100.pantā garantēto tiesību ierobežojumu, situācijās, kad ienākumu līmenis vai materiālais stāvoklis, liedz personai iespēju iegūt iestādes rīcībā esošo informāciju, kura nepieciešama tiesisku mērķu vai interešu sasniegšanai. Savukārt iestādē vai tiesā uzsāktās lietvedības ietvaros maksas noteikšana par materiālu kopiju izgatavošanu var kļūt par objektīvu šķērslī personai efektīvi apstrīdēt nolēmumu lietā, tādējādi ierobežojot Satversmes 92.pantā garantētās tiesības.

Tiesībsargs lūdza Iekšlietu ministrijas skaidrojumu par Noteikumiem Nr.903. Iekšlietu ministrijas ieskatā, izstrādājot Noteikumus Nr.903, tika ievērotas Ministru kabineta 2011.gada 3.maija noteikumu Nr.333 “Kārtība, kādā plānojami un uzskaitāmi ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un ar šo pakalpojumu sniegšanas saistītie izdevumi, kā arī maksas pakalpojumu

izcenojumu noteikšanas metodika un izcenojumu apstiprināšanas kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr.333) prasības.

Noteikumi Nr.903 paredz, ka maksa par melnbaltu kopiju uz Valsts policijas A4 formāta papīra ir *1,84 eiro*. Par šādu pašu pakalpojumu:

1. Ministru kabineta 2013.gada 3.septembra noteikumi Nr.739 “Ieslodzījuma vietu pārvaldes maksas pakalpojumu cenrādis” paredz maksu *0,16 eiro* apmērā;
2. Ministru kabineta 2017.gada 19.septembra noteikumi Nr.562 “Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes maksas pakalpojumu cenrādis” - *0,44 eiro*;
3. Ministru kabineta 2013.gada 19.februāra noteikumi Nr.96 “Noteikumi par tiesas sniegtajiem maksas pakalpojumiem” - *0,14 eiro*;
4. Ministru kabineta 2013.gada 24.septembra noteikumi Nr.999 “Valsts aģentūras "Civilās aviācijas aģentūra" publisko maksas pakalpojumu cenrādis” - *0,34 eiro*;
5. Ministru kabineta 2015. gada 15. decembra noteikumi Nr.723 “Patentu valdes maksas pakalpojumu cenrādis” – *0,11 eiro*;
6. Ministru kabineta 2016. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 393 “Valsts meža dienesta maksas pakalpojumu cenrādis” – *0,09 eiro*.

Datu ieraksts matricā Valsts policijā atbilstoši Noteikumiem Nr.903 maksā *18,17 eiro*. Turpretim šāds pats pakalpojums tiesā saskaņā ar Noteikumiem Nr.96 maksā *2,42 eiro*. Iepriekš minētie noteikumi, kā arī vairāki citi noteikumi par institūciju maksas pakalpojumiem ir izdoti saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību 5.pantu, spēkā esot Noteikumiem Nr.333. Tomēr maksa par identiskiem pakalpojumiem ievērojami atšķiras nevien dažādās iestādēs, bet arī vienas ministrijas pakļautības vai pārraudzības iestādēs (piemēram, Valsts policijā un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē).

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 6.pantā noteikts, ka valsts pārvalde ir organizēta vienota hierarhiska sistēma. Neviena iestāde vai pārvaldes amatpersona nevar atrasties ārpus šīs sistēmas. Minētā likuma 10.panta pirmā daļa paredz, ka valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām. Tā darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Līdz ar to iepriekš minētās atšķirības nerada pārliecību par vienotu pakalpojumu maksas aprēķinu sistēmas esamību valsts pārvaldes un tiesu sistēmas iestādēs. Turklāt atšķirīgas maksas noteikšana par identiskiem pakalpojumiem dažādās valsts institūcijās bez objektīva pamata ir pretrunā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumā nostiprinātajiem principiem. Vēršu uzmanību, ka identisku pakalpojumu izmaksu atšķirības amplitūda (līdz pat 20 reizēm), nerada pārliecību par izmaksu aprēķina objektīvu pamatotību.

Ministru kabineta likuma 4.panta pirmā daļa paredz, ka Ministru kabinets kopumā atbild par valdības īstenoto politiku. Savukārt Valsts kontroles likuma 2.pants paredz Valsts kontroles tiesības veikt publiskā sektora iestāžu darbības revīziju. Ņemot vērā iepriekš minēto, lūdzu savas kompetences ietvaros:

1. Ministru kabinetam veikt nepieciešamos pasākumus un nodrošināt vienotu pakalpojumu maksas aprēķinu sistēmas esamību valsts pārvaldes un tiesu sistēmas iestādēs, kas vienlaikus nodrošinātu šo pakalpojumu pieejamību ikvienai personai;
2. Valsts kontrolei izvērtēt Noteikumos Nr.903 noteikto pakalpojumu izmaksu aprēķina pamatotību un atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Pielikumā: tiesībsargam adresēta Iekšlietu ministrijas 2018.gada 12.jūlija vēstule Nr.1-38/1627 par Noteikumiem Nr.903 (ar pielikumiem).

Ar cieņu
tiesībsargs

J.Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu